

NIEUWSBRIEF NATURA 2000 ENGBERTSDIJKSVENEN

Nr.4, november 2017

Natura 2000

De Staatssecretaris van Economische Zaken heeft 160 Natura 2000-gebieden aangewezen in Nederland, vanwege de bijzondere natuurwaarden in deze gebieden. Daarmee is Nederland verplicht om de huidige natuurwaarden te behouden of te ontwikkelen. Na de aanwijzing heeft het Ministerie van Economische Zaken het Natura 2000 beheerplan vastgesteld. Hierin staan onder andere de maatregelen beschreven die nodig zijn om de beoogde doelen te halen.

Het Natura 2000-gebied Engbertsdijksvenen is één van die gebieden. LTO Noord is trekker van de planuitwerking voor de uitvoering van de maatregelen die in dit gebied moeten worden uitgevoerd.

Engbertsdijksvenen

Engbertsdijksvenen is een restant van een groot voormalig veengebied. De Engbertsdijksvenen is nu een vrijwel geheel afgegraven hoogveengebied. De meest grootschalige verving vond plaats in de periode 1850 tot 1950. Omdat de randen geheel zijn afgegraven, steekt het gebied ver boven het omringende landschap uit.

Het gebied herbergt een restant niet afgegraven veen, waar nog actief hoogveen groeit. Buiten de actieve hoogveenkern bestaat het gebied uit natte heide, waarin ook drogere delen aanwezig zijn. Langs de randen van het gebied zijn enkele kleine berkenbossen te vinden.

De stikstofgevoelige habitattypen zijn Europese droge heide, actief hoogveen en herstellend hoogveen. De knelpunten voor het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen die met gebiedsmaatregelen moeten worden aangepakt, betreffen met name knelpunten in de hydrologie. Te lage grondwaterstanden zorgen voor een afname van de kwaliteit van de habitattypen.

„Bouwen aan vertrouwen“

Jan Evering, melkveehouder en actief bestuurder, vertegenwoordigt in de Bestuurlijke Adviescommissie de burgers die rondom Engbertsdijksvenen wonen. Met zijn ruime bestuurlijke ervaring en zijn persoonlijke 'drive' om iets voor een ander te kunnen betekenen, bouwt hij aan het vertrouwen van de belanghebbende burgers. Wie is hij en hoe vervult hij zijn rol in dit proces?

Veel bestuurlijke ervaring

Jan heeft een modern melkveebedrijf aan de rand van Beuningen. Hij melkt daar samen met zijn zoon 180 koeien. „Mijn zoon doet het meeste werk“, vertelt hij. „Maar als ik tijd over heb, dan steek ik graag de handen uit de mouwen en help ik hem.“ De meeste tijd brengt hij echter buiten zijn bedrijf door. Hij vervult een aantal bestuurlijke functies en doet ook nog vrijwilligerswerk. „In het verleden was ik vooral actief in de politiek“, zegt hij. „Ik ben wethouder geweest en heb tien jaar in de Provinciale Staten gezeten. Op dit moment ben ik alleen nog actief in een lokale politieke partij.“

Werken met mensen

Werken met mensen en iets betekenen voor de maatschappij, dat zijn belangrijke drijfveren voor Jan. Daarom doet hij naast zijn bestuurlijke werk ook vrijwilligerswerk. Zo is hij momenteel voorzitter van een stichting die zorgt voor een goed onderdak voor de Zusters van Denekamp en is hij voorzitter van de cliëntenraad van een zorginstelling. Bij deze instelling doet hij ook vrijwilligerswerk. „Ik wandel iedere dinsdag met een cliënt die in een rolstoel zit. Mooi om te doen! We genieten dan samen van ons wekelijkse wandelingetje.“

Bewonerscommissie Engbertsdijksvenen

Naast al dit werk, neemt hij graag de tijd voor het vertegenwoordigen van de belangen van de bewoners die rondom Engbertsdijksvenen wonen. „Al toen ik in de Provinciale Staten zat, werd er gesproken over de maatregelen die in het kader van Natura 2000 in Engbertsdijksvenen genomen zouden moeten worden en de mogelijke impact daarvan op de omgeving. Dat was in 2009. Toen ik hoorde dat er nu nog steeds geen duidelijkheid is over die maatregelen, en ik door de bewonerscommissie gevraagd werd om hun belangen te vertegenwoordigen, hoefde ik daar niet lang over na te denken. Na een kennismaking met deze commissie merkte ik dat het klikte en heb ik positief op hun verzoek gereageerd.“

Vertrouwen en duidelijkheid

Jan merkte meteen dat het vertrouwen bij de bewoners weg was. „Al tijdens de eerste gesprekken werd mij duidelijk dat de bewoners het vertrouwen in het proces verloren waren. Ze hadden het idee dat er besluiten genomen zouden worden zonder naar de gevolgen voor hen te kijken. Ik hoorde vaak de opmerking 'Er wordt gewoon besloten de maatregelen door te zetten en wij zitten straks met de brokken'. Ik vind het belangrijk om dit vertrouwen te herstellen en ben daar nu mee bezig.“

Jan heeft de indruk dat het vertrouwen momenteel wel toeneemt. „We werken hier samen met de andere leden van de Bestuurlijke Adviescommissie en het kernteam hard aan. Zo vind ik het een goede zaak dat de bewoners en andere belanghebbenden actief betrokken werden bij de ecologische hydrologische schouw. Men kon zelf zien hoe de bodem in elkaar zit en waar er nog potentie voor hoogveen te vinden is in het gebied.“

Informeren en ventileren

Jan heeft regelmatig overleg met de mensen van de verschillende bewonerscommissies.

Het valt hem op dat deze mensen zich constructief opstellen en op basis van feiten de discussie voeren over hun standpunten. „Ik bespreek tijdens deze bijeenkomsten dat wat er in de Bestuurlijke Adviescommissie aan de orde is geweest en vraag om hun standpunt hierover. Ik informeer ze en ventileer dat wat nodig is richting de adviescommissie of het kernteam.“

Duidelijkheid en snelheid

Het proces loopt goed, vindt Jan. „Ik merk in de Bestuurlijke Adviescommissie dat men er met elkaar uit wil komen. Dat is prettig. Ik onderstreep het uitgangspunt dat we streven naar maatregelen met zo min mogelijk impact op de omgeving. Het is wel belangrijk om tijdens het hele proces open en helder te blijven communiceren. Mensen willen duidelijkheid en het proces moet niet te lang duren. Ik vind dat we echt eind volgend jaar klaar moeten zijn. Dan moet iedereen weten waar hij aan toe is. Dan keert hopelijk de rust terug in het gebied.“

Publieksdag ecologische hydrologische schouw: leerzaam en interessant!

Regen of geen regen: de geïnteresseerden die zich aangemeld hadden om op zaterdag 30 september jongstleden mee te kijken met het team dat momenteel een ecologische hydrologische schouw uitvoert in Engbertsdijksvenen waren er allemaal! Een groep van ruim 30 mannen en vrouwen maakte samen met het team een korte ronde door het gebied.

De start was bij de werkschuur van Staatsbosbeheer en eindigde bij de hoogveenkern aan de noordzijde van het gebied. Op twee plaatsen werd door het team een grondboring gedaan. Alle aanwezigen waren zeer geïnteresseerd en stelden veel vragen.

Twee verschillende grondboringen

"We hebben er bewust voor gekozen om op een droger stuk in het gebied een boring te doen en op een stuk waar het natter is, als voorbeeld van situaties die we ook elders aantreffen", legt technisch manager Marcel Clewits uit.

"Het is duidelijk te zien dat er in de grondlagen verschil zit. Zo zien we bij het begreppelde drogere stuk dat de gliedelaag niet helemaal intact is en er water weglekt. Bij het nattere stuk is de gliedelaag nog goed. Hierdoor blijven daar nattere omstandigheden en dat is gunstig voor de verdere groei van veenmossen."

Leerzaam en interessant

De aanwezigen ervaren het meelopen met het team als leerzaam en interessant. Deelneemster Gre Pape-Wichers uit Vriezenveen wandelt samen met haar man vaak in het gebied en maakt er graag natuurfoto's. "Wij beschouwen Engbertsdijksvenen als onze achtertuin", zegt ze. "Voor ons was deelname aan de Publieksschouw een bewuste keuze om zo nog meer te weten te komen over Engbertsdijksvenen. Het was interessant om te horen, maar vooral ook om te zien, hoe de gelaagdheid van de grond is ontstaan. Het was voor ons dan ook een leerzame ochtend!"

Uitspraak Raad van State over beheerplan

Op woensdag 25 oktober jongstleden heeft de Raad van State uitspraak gedaan over het beheerplan Engbertsdijksvenen. Momenteel onderzoeken we welke gevolgen deze uitspraak voor het gebiedsproces heeft. Zodra we dit helder hebben, komen we hier bij u op terug.

Monitoringsplan bijna in uitvoering

Het monitoringsplan is gereed. Het definitieve rapport vindt u op www.overijssel.nl/engbertsdijksvenen onder Stand van Zaken. Inmiddels zijn de peilbuizen besteld en gaat naar verwachting de eerste buis eind november of begin december de grond in!

Agrohydrologische schouw is veel meer dan alleen gaatjes boren 'We schetsen een integraal beeld van de bodem en nemen ook omgevingsfactoren mee'

Jan van Berkum is een ervaren bodemkundige en voert met twee collega's van Aequator de agrohydrologische schouw op de landbouwpercelen rondom het gebied Engbertsdijksvenen uit. Doel van deze schouw is inzicht krijgen in stroming en de dieptes van het grondwater in de bovenste meter van de bodem. Juist deze bovenste meter is van belang als het gaat om de effecten van toekomstige natuurherstelmaatregelen voor Engbertsdijksvenen. Hoe gaat deze schouw in zijn werk en wanneer zijn de resultaten bekend?

„In totaal brengen we zo'n 1.000 hectare in kaart“, vertelt Jan. „We gebruiken hiervoor de oude bodemkaarten die al beschikbaar zijn om ons te oriënteren. Daarnaast voeren we, met de meeste boeren op wiens land we gaan boren, ook een gesprek. De boer kent zijn land en de bodem waarmee hij werkt immers goed en kent ook de historie van het gebied. Het is ook belangrijk om de stand van de gewassen te beoordelen, te kijken naar de afwatering van de sloten en de drainage. Al deze gegevens combineren we met de uitkomsten van de grond-boringen. Het is dus meer dan alleen maar wat gaatjes boren“, besluit hij lachend.

Samenstelling bodem

„De samenstelling van de bodem geeft inzicht in de grondwaterstanden en de fluctuaties daarvan“, legt Jan vervolgens uit. „We kijken naar de bovenste meter, omdat die het meest relevant voor de landbouw is. We doen een grondboring en beoordelen de bodemopbouw. Bestaat die uit zand, veen-resten of een combinatie daarvan? Is er nog een gliedelaag aanwezig? Allemaal zaken die we nauwkeurig bekijken en in kaart brengen.“

Informatie doorrekenen maatregelen

De resultaten van de agrohydrologische schouw zijn in december bekend. „We zijn nog tot november in het veld“, vertelt Jan. „Dan gaan we de resultaten ordenen en maken we een eindrapport. Dat zal er voor het einde van dit jaar zijn. De informatie uit deze schouw is belangrijk voor het doorrekenen van de maatregelen die voor dit gebied zijn opgesteld en voor het bepalen van de effecten van deze maatregelen.“

De uitkomsten van deze schouw worden uiteraard in één van de volgende nieuwsbrieven bekend gemaakt.

Nieuws vanuit Staatsbosbeheer

Werkzaamheden Staatsbosbeheer

Staatsbosbeheer is druk bezig met onderhoudswerkzaamheden in het natuurgebied. Op dit moment is de firma Fuhler met twee moeraskranen aan het werk. Naast het versnipperen van de berken zullen binnenkort de dikkere berken op de dammen worden afgeknipt en afgevoerd. Van de biomassa die vrijkomt wordt groene energie gemaakt, de houtsnippers gaan namelijk naar de energiecentrale. Het is mogelijk dat er een tijdje enkele grote hopen met berken of houtsnippers op een aantal plekken liggen. Deze hopen zullen voor het broedseizoen worden afgevoerd. "We krijgen nu weer een mooi zicht over het veengebied", geeft boswachter Adriaan Hollander aan. „Het oorspronkelijke open karakter wordt hiermee terug gebracht." De werkzaamheden zullen nog de komende weken voortduren. Wanneer we langs en op de wandelpaden aan het werk zijn, kan worden besloten om de wandelpaden tijdelijk dicht te zetten zodat de veiligheid wordt gegarandeerd. Als de werkzaamheden klaar zijn, dan zijn alle paden weer toegankelijk. Vragen? Neem contact op met de boswachter Jeroen Buunen op telefoonnummer: 06-10329293 of stuur een e-mail naar j.buunen@staatsbosbeheer.nl.

Overijssel is een prachtige omgeving om te wonen, werken en recreëren. Een groot deel van de gebieden met veel natuurwaarden is te vinden in de Natura 2000-gebieden. In en nabij de Natura 2000-gebieden ligt een stevige natuurherstelopgave.

Stikstof

Al jaren is er in natuurgebieden een overschot aan stikstof (ammoniak en stikstofoxiden). Dit heeft een negatief effect op kwetsbare natuur. Het Programma Aanpak Stikstof (PAS) moet er voor zorgen dat de hoeveelheid stikstof omlaag wordt gebracht en de effecten ervan worden vermindert. Hierdoor ontstaat ook ruimte voor economische ontwikkelingen voor onder andere de landbouw en de industrie.

De PAS-gebiedsanalyse en het beheerplan beschrijven het gebied, de natuurdoelen en gebiedsgerichte herstelmaatregelen die in en naast het natuurgebied moeten worden uitgevoerd om ruimte te geven aan natuur én economie.

Schadeloosstelling en grondverwerving

Eigenaren van gronden in het Uitwerkingsgebied Natura 2000 (gele gebieden op de kaart) worden schadeloos gesteld voor waardevermindering van grond en gebouwen. Hierbij wordt elke situatie afzonderlijk bekeken en wordt in overleg met de grondeigenaren gezocht naar een passende oplossing. Het is mogelijk om eigenaar van de grond te blijven en de schade uitgekeerd krijgen, maar het is ook mogelijk om de percelen te ruilen of verkopen. Er is altijd sprake van maatwerk. In de meeste gevallen zal pas een definitieve keus worden gemaakt als bekend is hoe groot de effecten van de maatregelen zijn en daarmee de bruikbaarheid van de percelen.

Meer informatie?

Kijk op: www.overijssel.nl/Engbertsdijksvenen. Of neem contact op met Herbert Bos via planvormingengbertsdijksvenen@gmail.com.

